

Halkevlerinin Eğitim Faaliyetlerine Bir Örnek: Kayseri Halkevi

An Example of the Educational Activities of Community Centers: Kayseri Community Center*

Kübra GEZER

Batman Üniversitesi, Batman, Türkiye

ORCID: 0009-0001-2599-5783 | Email:
kbrinag@gmail.com

Canan SARIYAR SEZAN

Batman Üniversitesi, Batman, Türkiye

ORCID: 0000-0002-5374-7103 | Email:
canan.sezan@batman.edu.tr

* Bu çalışma, Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı'nda Kübra Gezer tarafından Dr. Öğr. Üyesi Canan SARIYAR SEZAN danışmanlığında yürütülen "KAYSERİ HALKEVİ VE FAALİYETLERİ" isimli tezden üretilmiştir.

Makale Bilgisi / Article Information

Cite as/Atf: Gezer, K.- Sarıyar Sezan, C. (2024). Halkevlerinin eğitim faaliyetlerine bir örnek: kayseri halkevi. *Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 198-215.

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 29.10.2024 **Kabul Tarihi / Accepted:** 13.12.2024

Yayın Tarihi / Published: 31.12.2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık/December 2024

Cilt/ Volume: 5 **Sayı/ Issue:** 2

Sayfa / Pages: 198-215

İntihal / İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two reviewers and confirmed to be plagiarism-free.

Yayıncı / Published by: Siirt Üniversitesi Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi / Siirt University Journal of Social Sciences Research

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Kübra GEZER- Canan SARIYAR SEZAN). It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited

Öz

1930 senesinde vatandaşlar inkılâp hareketlerinin ve yenilik çalışmalarının insanlara ulaşamadığının farkına varmıştır. Bu durum karşısında Cumhuriyet Halk Partisi tarafından halkevlerinin açılması yönünde karar alınmıştır. 19 Şubat 1932 tarihinde açılmış olan 14 halkevi kısa zaman içerisinde sayı olarak artarak toplumun eksik yönlerini gidermeye çalışmış ve bu konuda büyük bir fayda sağlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk tarafından açılan halkevleri milli irade ve milli bilincin de gelişmesi yönünde yapılarak Atatürk devrimlerini halka benimsetmeye çalışmıştır. Halkevleri, Atatürk'ün devrimlerini benimsetme çabalarının bir parçası olarak, halkçılık ilkesini benimsemiş ve bu ilke doğrultusunda çeşitli faaliyetler düzenlemiştir. Bu çalışmada Anadolu'nun ortasında kurulan Kayseri Halkevi'nin eğitim kapsamında yürüttüğü faaliyetler ele alınmıştır. Kayseri Halkevi, bu faaliyetleriyle Atatürk'ün hedeflediği çağdaş toplum yapısına ulaşma yolunda önemli bir adım atmış ve Anadolu'nun modernleşme sürecine katkıda bulunmuştur. Bu çalışmalar, halkın eğitim düzeyini yükseltmekle kalmamış, aynı zamanda toplumda bir farkındalık ve dayanışma kültürü de oluşturmuştur. Çalışmanın kaynağını ise Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Devlet Arşivleri başta olmak üzere çeşitli kitap, dergi, tez ve makaleler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, halkevleri, CHP, halkçılık, eğitim,

Abstract

In 1930, the citizens realized that revolution movements and innovation activities did not reach people. Faced with this situation, a decision was made by Republic People's Party to open community centers. Fourteen community centers opened on February 19, 1932 increased in number in a short time, they were used to eliminate the shortcomings of the community, and thus they provided great benefits in this regard. The community centers opened by Mustafa Kemal Atatürk were structured in such a way that national will and consciousness would develop; accordingly, they would make the people embrace Atatürk's revolutions. As a part of the efforts to make the people embrace Atatürk's revolutions, the community centers adopted the principle of populism, and they organized various activities in accordance with this principle. In this study, the activities that Kayseri Community Center, established in the center of Anatolia, conducted within the scope of education were discussed. With these activities, Kayseri Community Center had an important step to reach contemporary community structure Atatürk targeted and contributed the modernization process of Anatolia. Such activities not only improved the education level of people but also, they created a culture of awareness and solidarity in the society. The source of the study consists of various books, journals, theses and articles, especially the Presidency Ottoman State Archives.

Key Words: Kayseri, community centers, RPP, populism, education

Giriş

Mustafa Kemal Atatürk'ün halkçılık ilkesi doğrultusunda oluşturulan Halkevleri insanlar arasındaki ayrımı ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Sınıfsız bir toplum düzeni oluşturmayı öngören bu kurum, tüm insanların birbiriyle iletişim içinde bulunduğu bir toplum düzeni oluşturmayı amaçlamıştır. Kadın-erkek ayırt etmeden, meslek ayrımı yapmadan ve insanlar arasında sosyal statü farkı gözetmeksizin beraberliğin olduğu bir toplum düzeni oluşturmanın bir aracı olmuştur. (Çeçen,2000, s.23). Bu sebeple açılan halkevleri insanlara inkılâp hareketlerini benimsetip halkı inkılâplar doğrultusunda aydın medeniyetler seviyesine ulaştırmayı amaçlamıştır (BCA,490-1-0-0/837-310-2). Halkevleri, Atatürk'ün ilkelerine bağlı kalarak, toplumsal ve kültürel gelişimi desteklemek amacıyla kurulmuştur. Bu kuruluşlar, her il ve ilçede halkın ihtiyaçlarına yönelik hizmet vermeyi hedeflemiş ve geniş bir kitleye ulaşmayı amaçlamıştır.

Kayseri Halkevi, 24 Haziran 1932 tarihinde açılmış ve ülkenin en ücra köşelerine ulaşmayı hedeflemiştir. Atatürk ilkeleri doğrultusunda faaliyet gösteren Kayseri Halkevi, Türkiye genelinde kurulan 55 halkevi arasında yer almakta ve 9 şube ile faaliyet göstermektedir (Taşoluk, 2007, s.10). Halkçılık ilkesi temel alınarak, tüm vatandaşların eğitim faaliyetlerinden yararlanması için çaba gösterilmiştir. Bu bağlamda, halkın eğitimi ve zihinsel gelişimi üzerinde yoğunlaşmıştır (Ay, 2023, s.2). İnkılâplar doğrultusunda eğitim alanında çeşitli çalışmalar yaparak, bu reformların pratiğe dönüştüğü bir kurum olarak öne çıkmıştır.

1. Halkevlerinin Kuruluşu ve Amacı

Mustafa Kemal'in liderliğindeki Millî Mücadele'nin başarıyla sonuçlanması, 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla yeni bir düzenin başlamasına yol açmıştır. Bu yeni cumhuriyet, getirdiği ilkelerle birlikte topluma yönelik çeşitli yapılanma hareketlerini hayata geçirmiştir. Bu bağlamda, halkevleri önemli bir kurum olarak ortaya çıkmıştır. Halkevlerinin kurulmasında birkaç temel neden bulunmaktadır. İlk olarak, II. Meşrutiyet döneminden itibaren önemi artan milliyetçilik anlayışının etrafında yeni bir yapı oluşturma gerekliliğidir. Cumhuriyetin amaçları arasında yer alan Halkçılık ilkesi, bu yeni yapıların oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Milliyetçilik ile halkçılığı bir arada destekleyecek ve halka ulaşacak yeni kurumlara ihtiyaç duyulmuştur. İkinci olarak, eğitim alanında büyük bir ihtiyaç söz konusudur, özellikle yetişkin eğitimi önemli bir mesele olarak öne çıkmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de devlet, yeni kurumlar kurarak bireylerin eğitimine katkıda bulunmaya çalışmıştır. Bu bağlamda, Batı'ya memurlar gönderilerek eğitim sistemine dair araştırmalar yapılmış, elde edilen veriler doğrultusunda ülkemizde düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır. Üçüncü neden ise yeniliklerin halka ulaşmaması ve millet ile devlet arasında var olan ayrılıklardır. Bu ayrılıklar, Cumhuriyetin temel hedefleriyle uyumlu bir şekilde ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır (Aktaş-Özdemir, 2011, s.188).

1929 senesinde gündeme gelen dünya bunalımı sebebiyle 1930 yıllarına gelindiğinde çok partili dönem ve siyasi dönemin tecrübesi sayesinde devlet yeni kurumlara yönelmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, SCF kapatıldığı sırada (17 Kasım 1930) birkaç aylık geziye çıkmıştır ve ülkemiz için araştırmalar yapmıştır. Bu bunalımdan ülkemizin en az zararlı çıkması için çözümler bulmaya çalışmıştır. Mustafa Kemal çıktığı bu gezi ile beraber Halkevi kurumunun kurulmasını herkese duyurmuştur. Atatürk, 2 Ocak 1931 de İstanbul'da basına "Halkevleri" kurulması gerektiğini söylemiştir. Fakat bu kurumun resmi olarak oluşturulması fikri, 10-18 Mayıs 1931 tarihlerinde uygulanan CHF Kurultayı'nda alınmıştır. Bu kurultayda, sekiz senelik parti projesinin yerine farklı bir projede hazırlanmıştır. Bu proje, CHF Umumi Kâtibi Recep Peker tarafından 16 Ekim 1931 'de Darülfünun 'da yapılan bir konferansla yorumlanmıştır. CHF Programı'nda millet, "dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasî ve içtimaî heyet" şeklinde söylenmiştir (Oral, 2002, s. 509-510).

Halkevlerinin kurulmasının sebepleri arasında, Mustafa Kemal'in vurguladığı gibi, halkın eğitimi için sadece öğretmen ve ders malzemesi yeterli olmamakla birlikte, halkın bir kitle haline getirilmesinin de önem taşıdığı belirtilmektedir. Bu hedefe ulaşılması, halkevlerinin toplumda geniş bir sosyal ve kültürel devrim gerçekleştirmesiyle mümkün olmuştur (Yılmaz-Akhan, 2011, s.62). Halkevleri, sadece kendi başlarına değil, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu gibi diğer önemli kurumlarla birlikte değerlendirilmelidir. Bu prensipler, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından hızla belirlenmiş ve zamanla hayata geçirilmiştir (Avcı-Kıran, 2021, s.2184). Bu bağlamda, halkevleri, toplumsal dönüşümün önemli bir aracı olarak işlev görmüştür.

Ertan Aydın'a göre, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) 1931 Kongresi'nde, halk yığınlarını daha "aydın" bir evreye dönüştürmeyi hedefleyen yeni bir Kültürel Devrim Kurumu kurma kararı almıştır. Bu bağlamda, halkevlerinin açılması fikri de CHF'nin III. Büyük Kongresi'nde gündeme gelmiş ve 17 Mayıs 1931 tarihli celsede yapılan oylamayla kabul edilmiştir (Aktaş-Özdemir, 2011, s.245). Alınan bu karar, halkın eğitimine, inkılâp hareketlerine ve düşünsel sistemin benimsetilmesine yönelik yeniliklerin getirilmesini amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda, halkevlerinin devletin en uzak köylerine kadar ulaşmasını sağlamak için resmi çalışmalara başlanmıştır (BCA, 490-1-0-0/3-12-3).

Halkevlerinin kurulması görevi 1932 Eylül'ünde Maarif Vekilliğine ataması yapılan Reşit Galip'e verilmiştir. Faaliyetlerine başlayan Reşit Galip, Ankara Türk Ocağının olduğu binada bir toplantı düzenlemiştir. Dönemin mühim simaları toplantıya katılmışlardır. Toplantıya katılanların isimleri Şevket Süreyya (Aydemir), Recep (Peker), Hasan Cemil (Çambel), Cevdet (Nasuhi), İsmail Hüsrev (Tökin), Vildan Aşir (Savaşır) gibi ünlü simalardır. Toplantı bitiminde bu konuyla alakalı bir grup kurulmuş ve bu kurulan grup Halkevlerinin ana tüzüğünü oluşturmakla ilgili görev almıştır. Bu komisyonda Şevket Süreyya (Aydemir) ve İsmail Hüsrev (Tökin) gibi 1927'de TKP' ye üye oldukları için tutuklu yargılanmış şahıslar vardır. Bunlar "Mazlum Milletler Teorisini" gün yüzüne çıkaran Türkçü Sosyalist Sultan Galiyev' in öğrencileridir. Nitekim 1932'den beri Türk İnkılâbının teorisini yapmayı üstüne alan Kadro Hareketi'nin başlarını oluşturmuşlardır. Belli bir süre geçtikten sonra Halkevleriyle düşünce açısından bir devamlılığa girmişlerdir. (Aktaş-Özdemir, 2011, s. 245-246).

Halkevleri tüm millete kapısı açık olan bir kurumdur, yönetimdeki kesimin fırka mensubu olma zorunluluğu vardır. Memur kesimi idare kısmına girebilir. Evlerin açılış kararı Fırka İdare Heyetine, tesis, şekil ve düzenlemesi ise Vilayet İdare Heyetlerine aittir. Ankara Halkevi Reisi, Fırka Umumî İdare Heyeti tarafından seçilir. Halkevinin açılması için çalışmalara uygun unsurlar ve bu unsurların faaliyetlerini gerektiği gibi yapabilmesi için maddi yönden bazı gereksinimleri vardır (para, bina vb.). Halkevlerinin faaliyete geçmesi için üç şubesinin aktif olması gerekmektedir ve bu şubelerin masrafları vilayet fırka heyetleri tarafından karşılanmaktadır (BCA, 490-1-0-0/3-12-3). Halkevi idare heyeti, bağışlanan para ve benzeri kaynakları alarak yönetimi sürdürmektedir. Halkevlerinde, Cumhuriyet Halk Fırkasının (CHF) belirlediği ilkelerle çelişmeyen ve diğer partilerle ilişkili olmayan tüm toplantılar halka açık bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Alkol ve oyun oynamaya karşı çıkmış, resmi protokollere yer verilmemiştir; yalnızca Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan, vali, kaymakam, nahiye müdürleri ve bölgenin en yüksek rütbeli komutanlarına yer ayrılmıştır. Halkevlerinin faaliyetlerine ilişkin olarak, Fırka Genel Sekreterliği'ne üç ayda bir tutanak gönderilmektedir. Her şubenin kendi düzeyine uygun olarak açılmasının yanı sıra, dokuz farklı şube kurulmuş ve her biri için ayrı kayıt defterleri oluşturulmuştur (C.H.P, 1932, s.5-8). Bu yapı, halkevlerinin organizasyonel ve yönetsel işleyişini düzenleyen önemli bir sistem geliştirmiştir.

19 Şubat 1932 tarihinde 14 merkezde halkevlerinin açılışı tamamlanmıştır. Bu merkezler arasında Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eminönü, Eskişehir, İzmir, Konya, Malatya ve Samsun yer almaktadır. Bu açılan halkevleri, hazırlıklarını tamamlayan ilk merkezlerdir. Diğer yandan, Antalya, Bilecik, Edirne, Gaziantep, Giresun, Silifke, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Ordu, Rize, Sinop, Şebinkarahisar, Tekirdağ, Trabzon, Van, Yozgat ve Zonguldak'taki halkevleri ise 19 Şubat'ta hazırlıklarını tamamlayamadıkları için 24 Haziran 1932 tarihinde kurulmuştur. Böylece, bu 20 halkeviyle birlikte toplam halkevi sayısı 1932 yılının haziran ayıyla birlikte 34'e çıkmıştır. Halkevlerinin sayısındaki bu artış, kurumun kısa sürede geniş bir coğrafyaya yayılmasının önemli bir nedeni olmuştur. Tüm ülke genelinde bu açılışlar kutlamalarla karşılanmıştır (Aktaş-Özdemir, 2011, s.247).

Halkevlerinin kuruluşunda, Cumhuriyet Halk Partisi'nin temel altı ilke ile temellendirileceği belirtilmiştir (Erol, 2000, s.473). Halkevlerinin asıl amacı, milletin eğitim seviyesini kültürel yollarla yükseltmektir. Bu hedefe ulaşmak için en önemli varlığı olan 9 şube şeklinde yapılandırılmıştır. Bu şubeler:

1. Dil ve Edebiyat
2. Güzel Sanatlar
3. Temsil Şubesi
4. Spor Şubesi

5. Sosyal Yardım Şubesi
6. Halk Dershanesi ve Kurslar Şubesi
7. Kütüphane ve Yayın Şubesi
8. Köycülük Şubesi
9. Müze ve sergiler Şubesi (C.H.F, 1932, s.6).

Halkevleri, eğitim faaliyetlerini şubelere göre organize ederek daha düzenli ve etkili bir şekilde sürdürmüştür. Bu yapı sayesinde halk, kendi seviyesine ve becerisine uygun kurslara başvurmuş, böylece eğitim süreci kolaylaşmıştır. Yeteneğe göre sınıfların kurulması, bireylerin daha verimli bir şekilde eğitim almasını sağlamıştır. Öncelikli amacı eğitim olan Halkevleri inkılaplar çerçevesinde hareket etmiştir. Eğitim faaliyetleri, toplumun Batı'ya ayak uydurmasına katkı sağlamak için düzenlenmiş ve bu kapsamda çeşitli kurslar ve etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım, halkın bilinçlenmesine ve kültürel gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur.

2. Halkevlerinin Eğitim Alanındaki Çalışmaları

Halkevleri açılan bu 9 şubesi ile beraber ilk hedefini “eğitim” olarak belirlemiştir. Halkevleri, halkı dil, edebiyat şubesi ile eğitmeyi, temsil şubesi ile fikirlerini ifade etmeyi, spor şubesi ile bedeni, sosyal yardım şubesi ile duyguları eğitmeyi, kütüphane şubesi ile halkı eğitmeyi, köycülük şubesi ile köylü halkı eğitmeyi, müze şubesi ile geçmişi öğretmeyi, halk dershaneleri ile kurslar açmayı hedeflemiştir. Mustafa Kemal, Türk milletinin bağımsızlığı için yabancı etkilerden kaçınması gerektiğine inanmıştır. Bu bağlamda, yabancı milletler tarafından yapılan baskılara karşı önlemler alınmaya çalışılmıştır. Türk milletinin tarihini ve dilini koruma amacıyla Mustafa Kemal, Osmanlı döneminden kalan Arap harflerinin etkisinden kurtulmayı ve Türkçeyi yeniden araştırmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda, dilin yanı sıra tarih ve edebiyat alanında da önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Türklerin köklü geçmişinin ortaya çıkarılması için halkevleri büyük çaba sarf etmiştir (Atsız, 2017, s.38-39).

Dil ve edebiyat şubesi, yüksek rütbeli akademisyenler (profesör, doçent vb.) ve yeterli bilgiye sahip kişiler tarafından düzenlenen konferanslarla halkın eğitimine katkıda bulunmuştur. Bu konferanslar, milletin dikkatini çekecek şekilde tasarlanmış ve halka anlaşılır bir biçimde aktarılması sağlanmıştır. Türkçe üzerinde yapılan çalışmalar, öz Türkçeye dönüş ve edebiyat ile bir bütünlük kazanmaya odaklanmıştır. İnkılap hareketleri, milletin temel değerleri olarak benimsenmiş ve bu değerlerin genişletilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, dil alanında yürütülen çalışmalar, Türk milletinin kültürel kimliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Özdemir-Aktaş, 2011, s.190-191).

Halkevleri, müzik eğitimi konusunda çeşitli faaliyetler düzenlemiş, uluslararası müzik aletlerinin yanı sıra yerli aletlerin de kullanımını teşvik etmiştir. Bu amaçla, mümkün olan en geniş kapsamda kurslar açma yönünde çabalar sarf edilmiştir (C.H.F, 1932, s.11). Eğitimler, yalnızca bilgili bireylere değil, yeni başlayanlara da sunulmuş ve bu eğitimler müzikle sınırlı kalmayıp resim, mimari ve heykel gibi alanlarda da gerçekleştirilmiştir (BCA, 490-1-0-0/837-310-2). Ayrıca, bazı halkevi öğretmenleri müzik alanında zengin ailelerin çocuklarına özel kurslar vermektedir (BCA, 490-1-0-0/850968-746-1). Bu faaliyetler, halkevlerinin eğitim alanındaki kapsamlı yaklaşımını ve toplumun farklı kesimlerine hitap etme hedefini yansıtmaktadır.

Halkevlerinin eğitim alanındaki en önemli faaliyetini açtığı kurslar oluşturmuştur. Halk dershaneleri ve kurslar şubesi tarafından verilen eğitim sayesinde bireyi eğiterek aydın insan seviyesine çıkarmak amaçlanmıştır. Halkevlerinin hemen hemen hepsinde okuma odasının bulunması zorunluydu. Çünkü ilk şart kütüphane şubesinin kurulmasıydı (C.H.P,1932, s.17-18). İlk üç yıl içinde halkevi kütüphaneleri önemli rakamlara ulaşmıştır. Örneğin, Alaşehir Halkevi 552, Beyoğlu Halkevi 2913, Bilecik Halkevi 700, Diyarbakır Halkevi 1500, Giresun Halkevi 850, Muğla Halkevi 1015, Burdur Halkevi 3430 kitabı ile okuyuculara hizmet vermiştir (Göndürü,2022, s.54-56). Halkevleri zamanla gazete ve dergiler çıkarıp, halk tarafından okunup tanıtılması üzerinde durmuşlardır. Halkevleri çıkardıkları dergiler üzerine birbirleri ile konuşup münazara edip yorumlar yapmışlardır. Çıkarılan eserler diğer halkevlerine de gönderilmiştir. Yayımlanan talimatname ile gazete ve dergilerin ülkenin her köşesine dağıtılması için uğraşmıştır (BCA,490-1-0-0/3-15-36). Aşağıdaki tabloda Halkevlerinin çıkardıkları dergiler, isimleri ile birlikte gösterilmiştir:

Tablo 1: Halkevlerinin Çıkardığı Başlıca Dergiler

Halkevinin Adı	Derginin Adı	Kaç Günde Bir Çıkarıldığı
Adana	Görüşler Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Afyon	Taşpınar Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Amasya	Yeşilirmak Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Antalya	Türk Akdeniz Dergisi	İki Ayda Bir Çıkarıldı.
Bafra	Altın Yaprak Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Balıkesir	Kaynak Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Bursa	Uludağ Dergisi	Üç Ayda Bir Çıkarıldı.
Burdur	Ülker Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Artvin	Çoruh Dergisi	İki Ayda Bir Çıkarıldı.
Denizli	İnanç Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Diyarbakır	Karacadağ Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Elâzığ	Altan Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Eminönü	Yeni Türk Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Eminönü	Halkbilgisi Haberleri	İki Ayda Bir Çıkarıldı.
Kayseri	Erciyes Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Eskişehir	Halkevi Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Giresun	Aksu Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Isparta	Ün Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
İzmir	Fikirler Dergisi	On Beş Günde Bir Çıkarıldı.
Kars	Doğuş Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Konya	Konya Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Manisa	Gediz Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Mersin	İçel Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Merzifon	Tezan Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Milas	Yeni Milas Dergisi	Aylık Çıkarıldı.

Muğla	Muğla Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Niğde	Akpınar Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Niksar	Ülker Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Trabzon	İnan Dergisi	Aylık Çıkarıldı.
Samsun	19 Mayıs Dergisi	Aylık Çıkarıldı
Sinop	Dıranaz Dergisi	Aylık Çıkarıldı

Kaynak: (BCA 490-1-0-0/4-19-30).

3. Kayseri Halkevi ve Eğitim Faaliyetleri

24 Haziran 1932 tarihinde Cumhuriyet Halk Fırkası kâtibi Recep Peker tarafından 20 halkevinin açılışına dair bir nutuk okunmuştur. Kayseri Halkevi de bu halkevlerinden biridir ve 9 şube şeklinde kurulmuştur. Açılışından itibaren tüm şubeleri aktif olarak faaliyet göstermiştir; ancak üye sayısında bazı eksiklikler yaşanmıştır. Bu durumu aşmak için Kayseri Vilayet Gazetesi'nde "Halkevine Çağrı" başlıklı bir ilan verilmiş ve halka çağrıda bulunulmuştur (Şanal, 2006, s.262). Kayseri Halkevi, açıldığı günden bu yana Cumhuriyet Halk Partisi ilkelerine bağlı kalmaya devam etmiştir. Halkevinin mevcut 9 şubesinin gerçekleştirdiği etkinlikler, "Kayseri Halkevi Armağanı" adıyla bir kitapta derlenmiştir (BCA, 490-1-0-0/838-311-1).

Halkevleri tarafından yapılan çalışmalar bölgelerin doğal ve beşerî faaliyetleri doğrultusunda ilerleme sağlamıştır. Kimi yerde kış şartlarından dolayı kayak sporu yapılırken kimi bölgede kıyı sporu önem kazanmıştır. Şubelere göre kurslar açılmıştır. Halk kendi ilgi ve becerisine göre bu kurslara başvuru da bulunmuştur (C.H.P, Tarihsiz, s.18-20).

Kayseri Halkevinin Dil-Edebiyat şubesi 26 üyesi ile açılmıştır. Cumhuriyet dönemi ile dil alanında sadeleşmeye gidilmiş ve 1932 yılında Türk Dil Kurumu bu amacı gerçekleştirmek için kurulmuştur. Bu çalışmalar Türk Dil Kurumunun beşinci ve altıncı senelerinde, dil devriminde nasıl bir yol üzerinde ilerleneceği belirlenmiştir. Dilin zenginleştirilmesi için çaba gösterilmiş ve kelime, gramer, şekil, milli tesir, açıklık, kesinlik, ahenk, hususları üzerinde durulup ilerleme sağlanmıştır. Dil üzerinde yapılan çalışmaların asıl amacı Türk dilinin zenginliğini ve güzelliğini ortaya koymak ve Türk dilini üstün seviyeye çıkarmaktır (BCA,490-1-0-0/1372-547-2).

Bu şube tarafından 1933 senesinden itibaren halkın genel bilgisini yükseltmeye yarayacak konferanslar verilmiş ve atasözleri toplanmıştır. Türk dilinin halk arasında en çok kullanılan kelimeleri araştırılmış ve bunların sayısının 3149 olduğu tespit edilmiştir. Bu kelimelerin kullanılmasına rağmen edebiyatımızda olmadığı görülmüştür ve bunların düzgün bir şekilde oluşturulması için gerekli yerlere haber verilmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). Halkı bilinçlendirmek için çeşitli konferanslar yapılmıştır. Bu şekilde halk eğitime çalışılmıştır. 1933 senesinde Türklerin başlattığı akınlar, Kayseri tarihinin önemi, Etiler, Eski Kayseri'yi kuran Frigyalılar, Halk Edebiyatı, 23 Nisan'ın manası, Başkumandanlık Meydan Muhaberesi, dil vb. konularda toplam 8 konferans yapılmış ve bu konferanslara toplam da 8740 kişi katılmıştır. Bu şube tarafından çıkarılan dergiler, yayınlar halka iletilmiş halkın eğitim seviyesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır. Kayseri Tarihinin yazıya dökülmesi yönünde çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple "Erciyes Kayseri'si ve Tarihine Bir Bakış" başlığı kapsamında bir çalışmaya başlanmıştır (BCA,490-1-0-0/972-761-3).

1937 senesine doğru halkın eğitimi için verilen konferanslar daha donanımlı bir hal almıştır. 1932-1937 senelerinde 284, 1935-1950 seneleri arasında 113 konferans yapılmıştır (BCA,490-1-0-0/1285-271-2). 1938 senesine gelindiğinde 56 konferans verilmiştir. Bu konferanslara dinleyici olarak 34.140 kişi gelmiştir. 1940 senesine doğru konferanslara katılmayan halk için şehre hoparlör takılmış ve halka bu konferanslar dinletilmiştir. Halkın eğitim ve kültür seviyesi değiştikçe konferansların içeriği de değişmiştir.

Halkevlerinin kuruluşu ile beraber oluşturulan güzel sanatlar şubesi tarafından halk toplu halde eğitim almaya başlamış bu sayede birlik ve beraberlik sağlanmıştır. Kursiyerler ile beraber konser ve müsamerelere katılım sağlanmıştır. Bu etkinlikler yapıldığı zaman halk hep beraber milli marşları söylemiştir. Bu şubenin kollarından olan müzik kolu, enstrüman eğitimi verip, resim kolu, ürünler sergilemiş, saz kolu ise toplantı ve eğlenceler düzenlemiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). 1934-1935 senelerinde Kayseri Halkevi'nin iyi bir bando ve orkestra kurmaya yetecek kadar genç insana sahip olduğu görülmüştür. Bu şube tüm Kayseri halkına milli marşları öğretmiştir. İstiklal Marşı, Bozkurt, Cumhuriyetin Onuncu yılı marşları gibi (Çalık, 2003, s. 37). 1936 ve 1937 yıllarında Kayseri'de müziğe verilen önem artmış, çeşitli konserler ve müzik dinletileri düzenlenmiştir. 1936 yılında modern, musiki, caz ve bando gibi milli sazlardan oluşan dört farklı grup kurulmuş ve bu gruplar toplamda 33 konser vermiştir. 1937 yılında ise bu sayı 18 konserle devam etmiştir. Ayrıca, müzik alanında destek amaçlı kurs ve eğitimlerin artırılması, halkta müzik sevgisinin geliştirilmesine yönelik önemli bir adım olmuştur (BCA,490-1-0-0/967-742-1). Kayseri Halkevinin bu şubesinin amacı toplumu güzel ve serbest konuşmaya alıştırmak, toplumun gerek fikri gerekse sanat alanında gelişmesine fayda sağlamak, CHP Genel İdare Heyeti tarafından ortaya konulan oyun, film vb. şeyleri halka ulaştırmak, sahne ve kukla gibi halk sanatlarını geliştirmek ve ilerletmektir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). Bu şekilde çalışmalarına devam eden güzel sanatlar şubesi 1944 yıllarına kadar komite nota, keman, caz kurslarına devam etmiş, belli gün ve tarihlerde alaturka ve alafranga 8 konser vermiştir. Diğer komitelerin faaliyetlerine de katılım sağlanmıştır. 10 tane aile toplantısı yapılmış ve 2 tane resim sergisi açılmıştır. 1946 yılında İngiliz Kültür Heyetinden ulaştırılan resimler de sergilenmiştir (Taşoluk, 2007, s. 22-23). 6 Mayıs 1948 tarihinde bu şube aracılığı ile Kayseri Halkevi, C.H.P Genel Sekreterliğine batı müziği, yerli saz ve halk türküleri üzerine çalışmalar ve eğitimler yaptığını dile getirmiştir. 1948 senesinin mayıs ayının başında saz eğitimi vermek amacı ile saz kursu açılmış ve 15 gence saz öğretilmiştir. Aynı zamanda 3 gence de ses terbiyesi eğitimi verilmiştir. Batı musikisi üzerine çalışmalar yapılmış ve 8 kişi kemanla, 15 yerli saz, 9 yerli türküler, 5 caz ile uğraşan kişi şubeye kayıt yaptırmıştır. Bunların yaşları 20-40 arasındadır. Genel olarak bu kişilerin mesleklerin işçi, çiftçi, serbest meslek sahibi ve öğretmendir. Bu kurslar devam ettiği sürece saz kursu öğretmenine 30 lira, keman ve nota kursunda eğitim veren öğretmene ise ayda 35 lira verilmiştir (BCA,490-1-0-0/967-742-1).

Temsil şubesi ile pek çok genç sanatsal etkinliklerde rol almıştır. Bu şube, halkı inkılaplar ve fikir alanında geliştirmeye çalışmıştır (BCA,490-1-0-0/837-310-2). 1933 senesinde bu şubeye kursiyer olarak kayıtlı 2 kadın 23 erkek üye kaydı vardır. Bunun yanı sıra 16 piyes oynanmış ve 7980 birey bunlara katılmıştır. 9 tane toplantı özel olarak yapılmış ve 4700 kişi katılmıştır. Temsil kolunun kursiyerlerin eğitiminde dikkat ettiği temel hususlar Halkevi Çalışma Talimatnamesinde, şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Halkevi'ndeki hareketlenme sonucunda halkın hayatına yön verme
2. Eğittiği kursiyerler ile beraber tiyatro ihtiyacı olan kasaba ve illerin ihtiyaçlarını gidermek
3. Genç halkın etkili konuşmasını sağlamak
4. Halkın sanat ve dil terbiyesine yardımcı olmak
5. Tiyatro oyuncusu olmak isteyenlere yardımcı olmak
6. İyi konuşmacılar yetiştirmek,
7. Memleket ve cemiyete adına faydalı uyarılarda bulunmak (Yenisoy Özkan, 2023, s. 162).

Temsil komitesi tarafından kursiyerlerin yaptığı ilk açık hava müsameresi Pazar Ören Köy Enstitüsünde ve Pınarbaşı Halkevinde verilmiştir. 1936 senesinde 17 temsil yapılmış ve Kayseri Halkevine 14.607 kişi bunu izlemeye gelmiştir. 1937 senesinde ise 12 tane temsil yapılmış ve birçok kişi izlemeye gelmiştir. Aynı zamanda bu yılda köylerde de gösteriler yapılmıştır. 1938 senesinde 6 ay boyunca Temsil Şubesi çalışmalarına devam etmiş bu 6 ay içinde yapılan eğitimler sonunda 18 tane konser vermiştir. Ayrıca haftanın her günü musikiye hevesi olan gençlere bando, keman, mandolin dersi de verilmiştir. Bu kol zamanla gelişmiş ve en az 15 günde bir temsil hazırlayarak halka seyrettirmiştir. Bu 6 aylık süreçte 12 tane temsil hazırlanmış ve bu temsilleri izlemeye binlerce kişi gelerek bu şubeyi takdir etmiştir. Zamanla bu temsiller 29'a ulaşmıştır (BCA,490-1-0-0/837-310-2).

Kayseri Halkevi C.H.P Genel Sekreterliğinden 1949 senesinde piyes talebinde bulunmuştur. Bir Gemi, Bir İlan Hatası, Bir Yağmur Gecesi, Eski Palto, Sazlı Pınar, Toprak Çocuğu, Hava Parası, Kafa

Kâğıdı, İnanmak Akıl İdarehanesi isimli 10 adet piyes posta ile gönderilmiştir (BCA,490-1-0-0/923-594-1). Bu halkevinin tiyatro oyunlarının yer ve zamanı CHP tarafından belirlenmiştir. Kayseri Halkevi'nin kursiyerlerinin yıllara göre temsil ettikleri oyunlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2: Kayseri Halkevi Kursiyerlerinin Temsil Ettikleri Oyunlar

Oyunun adı	Oyunun Yazarı	Yılı
İstiklâl	Reşat Nuri Güntekin	1933
Akın	Faruk Nafiz Çamlıbel	1933
Kahraman	Faruk Nafiz Çamlıbel	1933
Köy Muallimi	Aka Gündüz	1933
Mete	Yaşar Nabi Nayır	1933
İnkılâp Çocukları	Yaşar Nabi Nayır	1933
Mavi Yıldırım	Aka Gündüz	1933
Devrim Yolcuları	Celal Tuncer	1938
Kozanoğlu	Abdullah Ziya Kozanoğlu	1939
Bir Doktorun Ödevi	Vedat Ürfi Bengü	1940
Taş Parçası	Reşat Nuri Güntekin	1940
Eğitmen	Celal Sıtkı Gürlü	1941
Has Bahçe	Mahmut Esar Yesari	1941
Mavi Yıldırım	Aka Gündüz	1942
Babür Şahın Seccadesi	Reşat Nuri Güntekin	1945
Akıl Taciri	İsmail Hakkı Baltacıoğlu	1945
İmralı'nın İhsanları	Vedat Nedim Tör	1945
Yanlış Yol	Hülya Gözalan	1946
Gömdüğüm O Cihan	Müçteba Selahattin Or	1946
İstiklâl	Reşat Nuri Güntekin	1946
Akıl Taciri	İsmail Hakkı Baltacıoğlu	1946
Babür Şahın Seccadesi	Reşat Nuri Güntekin	1946
İstiklâl	Reşat Nuri Güntekin	1948

Kaynak: (Taşoluk, s. 26-27).

Kayseri Halkevi'nin yayın organı Erciyes Dergisi ise çalışmalarını için, okulların çoğunda, bir temsil veya bir sergi için öğrencilerin derslerinden saatler alıp eğitimler vermiştir. Bazı okullarda

müdürlerin düşüncelerine göre dersler önem kazanmış ve dışarıya gösterilmesi gereken faaliyetlerin o dersin veya o işin etrafında döndüğü görülmüştür (BCA,490-1-0-0,1/ 1372-547-2).

1933 yılında gençlere sporu sevdirmek için kurulan spor şubesi faaliyetlerine hızlı bir şekilde başlamıştır. 1935 senesinde “Sümerspor Kulübü” kurulmuştur. 1936 senesinde spor şubesi tarafından 40 adet müsabaka düzenlenmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2).

1937-1938 yılları arasında 4 spor kulübünün kurulması ve 36 müsabakanın yapılması, toplumsal birlikteliği ve hoşgörüyü arttırmış, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmiştir. Öğrenciler, bu süreçte planlı çalışma alışkanlıkları kazanarak zamanı daha verimli kullanmayı öğrenmişlerdir. Bu dönemde düzenlenen etkinlikler arasında iki kır koşusu, iki voleybol maçı, bisiklet ve mukavemet koşuları ile atletizm bayramı öne çıkmaktadır. 50'den fazla sporcunun katıldığı 3000 metrelik koşularda madalyalar dağıtılırken, voleybol maçlarında galip gelenlere kupalar verilmiştir. Pehlivan güreşleri de tertip edilmiş civar köylerden gelen pehlivanlar güreştirilmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). Ayrıca cirit ve binicilik gibi geleneksel sporların teşvik edilmesi, yerel kültürün de yaşatılmasına katkıda bulunulmuştur.

Erciyes Spor ve Yılmaz Spor gibi futbol kulüplerinin kurulması, dürüst ve disiplinli bireylerin yetişmesine yardımcı olunmuştur. Spor etkinlikleri, farklı illerden sporcuların katılımıyla geniş çaplı yarışmalara dönüşmüş ve halkın eğitilmesi açısından önemli bir rol oynamıştır. Bu tür faaliyetler, bireylerin karakter gelişimine katkıda bulunarak, beklenmedik durumlarla başa çıkma becerilerini güçlendirmiştir (BCA,490-1-0-0/1102-26-1).

Sosyal yardım şubesinin faaliyetleri, yardıma muhtaç bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak adına önemli bir rol oynamıştır. Yardım faaliyetleri için bu şubeye kayıtlı kursiyerler görevlendirilmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). 1933'teki raporlar, bu şubeye kayıtlı 3 bayan ve 192 erkeğin olduğunu göstermektedir. Bu şube 1934 yılında Himaye-i Etfal Hilâl-i Ahmer Dernekleri ile beraber fakirlere, talebelere, yolculara yardımlar yapmıştır. 1934 yılında Mavi Yıldırım ve Şeriye Mahkemesi Piyesleri, Balo, Diş Hastalıkları, Aile Terbiyesi ve Çocuk Bakımı, Kadın Hastalıkları, Sinir Hastalıkları, Geçici Hastalıklar ve Koruma Çareleri hakkında konferanslar yapmış ve bunlara toplam 3047 kişi katılmıştır. Bu şube tarafından açılan kurslarda eğitim gören kursiyerlerin halk ile nasıl iletişim kuracağı nasıl bir yol izlenmesi gerektiği, acil durumlar karşısında insanların hayatları nasıl kurtarılır insanlara en iyi nasıl fayda sağlanır şeklinde de eğitimler verilmiştir. 1935 yılında, yardıma muhtaç 90 çocuğa destek sağlanmış, evleri yıkılan iki aileye de yardım yapılmıştır. Ayrıca, annesi olmayan bir bebeğe sütanne tutulması gibi özel bir yardım gerçekleştirilmiştir. 1936 yılında ise toplamda 500 lira değerinde yardım faaliyetleri düzenlenmiştir (BCA,490-1-0-0/1508-140-1). Bu şube, yoksul halka yönelik ücretsiz kurslar sunarak eğitim düzeylerini artırmayı başarmıştır. 1940 yılına gelindiğinde, halkın ihtiyaçlarına yönelik eğitim kurumlarında belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Okulda öğrenim gören öğrencilere de zaruri maddi ve malzeme yardımları sağlanarak, onların eğitim süreçlerine destek olunmuştur (BCA,490-1-0-0/838-311-1).

Tanzimat'tan bu yana dil sadeleşmesi üzerinde fazla durulmamış olsa da asıl sadeleşme hareketi Cumhuriyet ile birlikte başlamıştır (BCA,490-1-0-0/1372-547-2). Bu dönemde, halk dershaneleri ve kurslar aracılığıyla halkın eğitilmesi yönünde önemli çalışmalar yapılmıştır. Türkçe öğretimi ve okuma yazma eğitimi vermek amacıyla kurslar açılmıştır. 1933 yılından itibaren, okuma yazma bilmeyen bireylere yönelik olarak açılan ücretsiz kurslar sayesinde, bu alandaki eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır (BCA,490-1-0-0/837-310-2).

1933 senesinden 1935 senesine doğru sadece okuma- yazma kursu ile kalınmamış bütünleme sınavına kalan öğrencileri sınavlar için eğitmek amacı ile İngilizce, Fransızca, Almanca, fizik, kimya ve matematik alanındaki dersler ile ilgili kurslar da açılmıştır. 1936 senesinde ise halk için muhasebe, motor bilgisiyle belediyede çalışanlara ve esnafa yönelik olmak üzere yeni ölçü ve tartuların öğretildiği kurslar açılmıştır. Bayanlar için de biçki, dikiş ve steno kursları açılmıştır.

Güzel Sanatlar Şubesi kapsamında nota, saz ve keman gibi çeşitli kurslar düzenlenmiş, 1938 yılında da eğitimde geri kalan bireylere yönelik kurslar açılmıştır; bu kurslara toplam 150 kişi katılmıştır. 1941 yılında, şube tarafından farklı alanlarda kurslar sunulmuştur. Kadınlara özel bir okuma-yazma kursu, bir Almanca, bir Fransızca, bir muhasebe ve bir de biçki-dikiş kursu açılmıştır. Kadınlar için düzenlenen okuma-yazma kursuna 36 kişi, erkekler için açılan ilk okuma-yazma kursuna 42, ikinci kursa ise 17 kişi katılmıştır. Ayrıca, Almanca kursuna 47, Fransızca kursuna 31, muhasebe kursuna 69

ve biçki-dikiş kursuna 34 kişi katılım göstermiştir. Bu kursların sonunda, katılımcılara sınav yapılmış ve başarılı olanlara belgeler verilmiştir (BCA,180-9-0-0/2-13-7).

Halk, açılan kütüphanelere kitap okumak için giderek bu kaynaklardan faydalanmıştır. Bu kütüphaneler, herkesin erişimine açık olup, zamanla kitap sayısında artış sağlanmış ve halkın eğitimine katkıda bulunmuştur. Şube, okullara öğrencilere yönelik kitap ve dergiler de dağıtmıştır (BCA,490-1-0-0/23-115-3). Köylü halkın eğitimi de önemli bir hedef olarak belirlenmiş, bu amaçla gezici kütüphaneler oluşturulmuş ve köylüler için gerekli eğitimler verilmiştir. Köylerde gerçekleştirilen gezilerde hasta ve ihtiyaç sahibi bireylerin ihtiyaçları da karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, köylü ile şehirli arasındaki farkı kapatmak için yapılan eğitimler ve konferanslar düzenlenmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). Bu geziler, aynı zamanda yeni yerlerin keşfedilmesini sağlamış ve tarihi eserlerin kaydedilmesine olanak tanımıştır. Eğitici bir nitelik taşıyan bu etkinlikler, halkın yeni insanlarla tanışmasına ve farklı bakış açıları kazanmasına yardımcı olmuştur. Tarihte ve edebiyatta iz bırakan şahsiyetler, halkevleri aracılığıyla daha geniş kitlelere tanıtılmıştır.

Müze ve sergiler şubesine 1933 senesinde 2 kadın 55 üye kayıt yaptırmış ve müzeye 47 eser nakledilmiştir (BCA,490-1-0-0/837-310-2). 1934 yılında tasarruf haftasında yerli malları konulu sergi, temsil ve konferans düzenlenmiştir. Bunların dışında “Gazi Çocukları” piyesi “Yerli Malları ve Tasarruf” hakkında münamere, “Kayserili Mimarlar ve Eserleri”, “Tarihi Eserlerin Korunması” konulu konferanslar, halk şairlerinin sözleri konulu konser düzenlenmiş ve bu etkinliklere 2066’ sını kadın 7881 kişi katılmıştır. Şube ayrıca ikinci bir müze açarak Selçuklu eserlerinin burada toplanması, memlekette mevcut eski eserlerin tamiri ve korunması için çalışmış ve bu eserlerin sevdirmesi için bütün varlığı ile uğraşmıştır (Çalık Bayrak, 2003, s. 50). Bunlara ek olarak Kayseri Halkevi, kitap basımına da ağırlık vermiş bu kitapların içeriğinde Kayseri Halkevi hakkında önemli bilgilere yer verilmiştir. (BCA,490-1-0-0/838-311-1). Aşağıdaki tabloda ulaşılabilen kitapların künyesi verilmiştir.

Tablo 3: Kayseri Halkevi Tarafından Yayınlanan Kitaplar

Eser Adı	Yazar Adı	Basıldığı Yer	Yılı	Sayfa Sayısı
Kayseri Halkevi Armağanı	Kayseri Halkevi	Yeni Matbaa	1933	28
Kayseri Halkevi Armağanı	Kayseri Halkevi	Yeni Matbaa	1934	49
Kayseri Sözlüğü	H. Hüsnü İrkılata	Yeni Matbaa	1934	95
Mimar Sinan Köyü	Kazım Özdoğan	Kayseri Vilayet Matbaası	1936	15
Tavlusun Köyü	Kazım Özdoğan	Kayseri Vilayet Matbaası	1936	13
Argıncık Köyü	Kazım Özdoğan	Kayseri Vilayet Matbaası	1937	17
Germir Köyü	Kazım Özdoğan	Kayseri Vilayet Matbaası	1937	13

Yaya Köy Gezileri Tetkik Notları, Seri 5, Talas Köyü	Adli Bayman (Kayseri valisi)	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	26
Üç Devrin Hülasası, Halkevi Konferans Neşriyatı, Seri 2	Ferruh Akdamar	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	16
Kültür Direktörümüzden Konferanslar; Adab-ı Muaşeret	Hüsnü Savaşcin	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	23
Riyazî Kadınlar Seri-3	Haydar Niyazi	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	11
Yunus Emre// Kayseri Halkevi Başkanı Avukat Bay Naci Özsan'ın Tarih Kurultayı ve Eserleri Hakkında Verilen Konferans, Seri 4-5	Hayri Özdemir, Naci Özsan	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	10
Arzın Menşei, Seri-6	Şefik Baysal	Kayseri Vilayet Matbaası	1938	10
Anadolu Selçuklularından Kayseri ve Civarını İlgilendiren Notlar, Seri-14	Hüseyin Hüsnü Kılıkış	Kayseri Vilayet Matbaası	1939	24
Anadolu Türk Beylikleri Devrinde Kayseri'yi İlgilendiren Notlar, Seri-15	Hüseyin Hüsnü Kılıkış	Kayseri Vilayet Matbaası	1939	13
Takvim ve Tarihi	Şefik Türker	Sümer Matbaası	1940	108
Halk Kürsüsünden Akisler	Levend Ağâh Sırrı	Burhaneddin Matbaası,	1944	47
Kayseri Takvimi	Şefik Türker	Sümer Matbaası	1943	47

Kaynak: (BCA,490-1-0-0/838-311-1,2, Şanal, 2004, s. 7, Taşoluk, 2007, s. 36)

Sonuç

Türk Ocakları'nın kapatılmasının ardından CHP'nin 1931'deki kongresinde halkevlerinin açılmasına karar verilmesi, Türkiye'nin kültürel ve sosyal hayatında önemli bir dönüm noktası olmuştur. 19 Şubat 1932 tarihinde 14 halkevinin resmen kurulması, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte eğitim ve kültür alanında atılan önemli adımlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Halkevleri, Cumhuriyetin sosyal ve kültürel hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla, yaygın eğitim programları ve çeşitli kültürel faaliyetler düzenlemiştir. Bu kurumlar, toplumda eğitim seviyesini yükseltmeyi, bireyleri bilinçlendirmeyi ve ulus olma bilincini pekiştirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca, Cumhuriyet'in getirdiği yeniliklerle birlikte,

toplumsal alandaki farklılıkların giderilmesi ve herkes için eşit eğitim imkânlarının sağlanması da halkevlerinin önemli hedefleri arasında yer almıştır.

Halkevleri, geçmişe sahip çıkma ve geleceği iyileştirme çabalarının önemli bir parçası olarak, Cumhuriyetin değerlerini topluma yayma görevini üstlenmiştir. Bu kurumlar, çeşitli kurslar ve etkinlikler aracılığıyla eğitim ve kültürel ihtiyaçları karşılamış, halkın okuma-yazma seviyesini artırmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi, 1923'ten 1950'ye kadar Türkiye'nin siyasi hayatında tek başına söz sahibi olmuş ve il ve ilçelere parti yönetim kurulları kurarak halkla doğrudan iletişim kurmaya çalışmıştır. Halkevleri ve halkodaları, vatandaşların güncel olaylardan haberdar olmasını sağlamak amacıyla ülkenin en ücra köşelerine kadar ulaşmayı hedeflemiştir. İlk halkevinin açılmasından 18 yıl sonra, halkevleri sayısı 478'e ulaşarak geniş bir ağa dönüşmüştür. Açılan kurslar sayesinde halkın eğitimi hedeflenmiş, milli, laik ve demokratik bir toplum oluşturma çabaları desteklenmiştir. Halkevleri, spor, sosyal yardım, edebiyat ve sanat gibi birçok alanda bireyler yetiştirmeye odaklanarak toplumda bir eğitim ve kültür boşluğunu doldurmuştur. Ayrıca köycülük şubesi aracılığıyla köylere ulaşarak, eğitim faaliyetlerini dokuz farklı kol altında sürdürmüştür.

Kayseri Halkevi şubeleri, her biri farklı amaçlara hizmet ederek toplumsal ve kültürel gelişimi desteklemekte önemli bir rol oynamaktadır. Dil Edebiyat Şubesi, Türkçemizdeki edebi kelimeleri derleyip sade bir dil oluşturma amacıyla eğitimler ve konferanslar düzenleyerek halkın iletişimini kolaylaştırmıştır. Bu sayede, dilin anlaşılabilirliği artmış ve eski Türkçenin ağır ifadeleri azaltılmıştır.

Güzel Sanatlar Şubesi, bando ve orkestra gibi toplu müzik faaliyetleri düzenleyerek halkın birlikte eğitim almasını ve sosyal dayanışmayı teşvik etmiştir. Temsil Şubesi ise piyesler aracılığıyla halkı sosyal etkinliklere katılmaya yönlendirerek kültürel yaşamı zenginleştirmiştir. Bu şube, yetenekli bireyleri desteklemenin yanı sıra, eğitime de katkıda bulunmuştur.

Sosyal Yardım Şubesi, yoksul halka yardım sağlamak amacıyla kurulmuş olup, imkânı olmayan öğrencilere ücretsiz eğitim sunmuş ve maddi durumu yetersiz hastalara yardım etmiştir. Halk Dershaneleri Şubesi, eğitimde eşit fırsatlar sunarak, zengin-fakir ayrımını ortadan kaldırmayı hedeflemiş ve her öğrencinin eğitim alabilmesini sağlamıştır.

Spor Şubesi, halkın bedensel gelişimini desteklemek için etkinlikler düzenleyerek toplumsal kaynaşmayı artırmıştır. Bu sayede halk hem ruhen hem de bedenen kendini geliştirme fırsatı bulmuş, çeşitli müsabakalara katılarak yeteneklerini sergileme imkânı elde etmiştir.

Kütüphane Şubesi, halkın gerekli kitaplara ulaşımını sağlayarak eğitimlerini aksatmadan sürdürebilmesi için önemli bir kaynak oluşturmuştur. Gezici kütüphane hizmeti, en ücra köşelere kadar ulaşarak eğitimde fırsat eşitliğini desteklemiştir.

Köycülük Şubesi, köy halkını şehirle aynı seviyeye getirmek ve onların eğitimine katkıda bulunmak amacıyla faaliyet göstermiştir. Müze Şubesi ise, Kayseri ve çevresindeki tarihi eserlerin korunmasına yönelik çalışmalar yaparak kültürel mirası yaşatmaya özen göstermiştir. Tüm bu şubeleriyle Kayseri Halkevi, şehrin bir kültür merkezi haline gelmesine katkıda bulunarak toplumsal gelişimi desteklemekte ve kültürel değerlerin korunmasını sağlamaktadır.

Kayseri Halkevi, şubeleri aracılığıyla bireylerin yeteneklerine göre yönlendirilmesi ve eğitimin daha düzenli bir şekilde sürdürülmesi konusunda önemli bir rol oynamıştır. Her şube, kendi alanında en iyi sonuçları elde etmek için çalışarak açılan kurslarda verilen eğitimlerin olumlu sonuçlar vermesini sağlamıştır. Yoksul halk için özel eğitim kurumları kurarak, toplumsal katılımı artırmayı hedeflemiştir. Ayrıca, toplu etkinlikler düzenleyerek ve ödüller vererek eğitimlere katılmayan bireyleri teşvik etmiştir. Bu sayede halkın eğitim seviyesi yükselmiş ve batı ile olan farkın azaltılması hedeflenmiştir.

“Erciyes” adıyla çıkarılan dergi; toplum hayatının kültürel ve sosyal alanlarında fayda sağlamak amacıyla yayımlanmış ve halkı bilgilendirme, bilinçlendirme işlevi görmüştür. Bunun yanı sıra, Kayseri Halkevi'nin kitapları ve diğer yayın faaliyetleri de eğitim ve kültür alanında önemli katkılar sağlamıştır. Bu çalışmalar, Kayseri Halkevi'nin toplumsal gelişime ve kültürel zenginliğe katkı sağlama amacını gerçekleştirmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Sonuç olarak halkevleri hem bireylerin hem de toplumun eğitim seviyesini artırmayı hedefleyerek, daha bilinçli ve eğitilmiş bir nesil yetiştirilmesine katkıda bulunmuştur.

Kaynakça

- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No:838-311-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No 490-1-0-0 Yer No: 837-310-2
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No 490-1-0-0 Yer No:3-12-3
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No:968-746-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No:490-1-0-0 Yer No: 4-19-30
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No:490-1-0-0 Yer No: 3-15
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No:490-1-0-0-1 Yer No:1372-547-2
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No: 972-761-3
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No:490-1-0-0 Yer No:1285-271-2
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No:967-742-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No:923-594-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No: 1102-26-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA Fon No 490-1-0-0 Yer No:1508-140-1
- TC. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, BCA. Fon No:180-9-0-0 Yer No:2-13-7
- Aktaş, E. ve Özdemir, Y. (2011). Bütünden Parçaya Halkevi Şubeleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.15(2). 187-204.
- Atsız, D. (2019). *Türkiye'nin Modernleşmesinde Halkevleri ve Hakkâri Halkevi (1932- 1951)*. İstanbul. Kriter Yayınevi.
- Avcı, M. G. ve Kıran, E. (2021). Cumhuriyet Modernleşmesinde Bir Halkevi Dergisi: Batı Yolu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, S.10(3). 2179-2205.
- Ay, B. (2023). *Bingöl Halkevi ve faaliyet alanları*. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Batman Üniversitesi.
- C.H.F, Halkevi Talimatnamesi, Hakimiyet-i Milliye Matbaası, 1932
- C.H.P, Halkevleri ve Halkodaları (1932-1942), Aleaddin Kral Matbaası, (tarihsiz).
- Çalık Bayrak, F. (2003). *Halkevi dergiciliğine bir örnek-Kayseri Halkevi neşriyatı: Erciyes*, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Çeçen, A. (2000). *Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri*. İstanbul. Cumhuriyet Yayınları.
- Erol, M. (2000). Halkevi Kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, S.14(4). 472-479.
- Gündörü, D.S. (2022). *Türk modernleşmesinde öncü bir kurum: Ankara Halkevi (1932-1951)*. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara.
- Oral, M. (2002). Halkevlerinin Toplumsal ve Kültürel İşlevleri. *Akdeniz Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi*. S.18(53). 499-527.
- Şanal, M. (2004). Kayseri Gazetesi'ne Göre Atatürk Döneminde Kayseri'de Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.1(17).17-119.
- Şanal, M. (2004). Türk Kültür Tarihi İçerisinde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1950). *Milli Eğitim Dergisi*, s.37-60.
- Taşoluk, B. (2007). *Kayseri Halkevi ve Erciyes Dergisi'nin halkbilimi açısından değerlendirilmesi*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Yenisoy Özkan, N. (2023). Kültür ve Modernleşme Aracı Olarak Halkevlerinin Halk Eğitimi Faaliyetleri. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* S.6(2). 158-168.

Yılmaz, E. ve Akhan, N. E. (2011). İlk Dönem Halkevlerinin Eğitim Faaliyetleri “Konya Halkevi Örneği.” *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, S.29(29). 59-95.

Ekler

Ek.1. Kayseri Halkevine Ait Fotoğraf, BCA,490-1-0-0/1075-1113-3.

Ek. 2. Kayseri Halkevi Faaliyetlerinden Bir Örnek, BCA,490-1-0-0/1075-1113-3.

